

Фонд соціального страхування на випадок безробіття – це некомерційна організація, діяльність якої направлена на надання допомоги громадянам які залишились без роботи, на допомогу при працевлаштуванні і на надання консультацій безробітним. Свої кошти фонд формує з внесків роботодавців, благодійних внесків фізичних і юридичних осіб, надходжень з бюджету, і вони не можуть бути витрачені на інші потреби.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України створений з метою забезпечення охорони праці на виробництві, проведення різноманітних профілактичних заходів спрямованих за створення безпечних умов праці шляхом виплати пенсій, допомог і фінансування заходів, спрямованих на відновлення здоров'я потерпілих від нещасних випадків на виробництві.

УДК 330:34

Котовська Я. - ст. гр.ЗФБС-16-2М

Житомирський державний технологічний університет

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ СИСТЕМИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Новак О. С.

Kotovs'ka Y.

Zhytomyr State Technological University

FINANCIAL MECHANISM PRIVATE PENSIONS UKRAINE: STATE AND PROSPECTS

Supervisor: Novak O.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, пенсія, фінансове забезпечення, фінансові фактори, Пенсійний фонд, перспектива розвитку.

Keywords: pensions, retirement, financial security, financial factors, the Pension Fund, the prospect of.

Розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні має доволі довгу історію. Однак до сьогоднішнього дня практично відсутня ефективна система недержавного пенсійного забезпечення громадян, яка б передбачала врахування регіональних, вікових та інших демографічних особливостей розвитку населення України.

Процес старіння населення та зростання частки осіб пенсійного віку посилили соціальне та фінансове навантаження на працююче населення країни і стало причиною підвищеної уваги сучасного суспільства до розвитку системи недержавних пенсійних фондів. Побудова ефективно функціонуючих недержавних пенсійних фондів в Україні означає створення нового потужного механізму пенсійного забезпечення. Значущість таких фондів визначається їхньою спроможністю бути суттєвим джерелом підтримки соціальних стандартів та водночас акумулятором внутрішніх інвестиційних ресурсів для прискореного розвитку національної економіки.

Тому роль недержавних пенсійних фондів в Україні є надзвичайно важливим напрямом досліджень. Рівень розвитку недержавного пенсійного забезпечення є показником економічного та соціального становища населення країни.

Ринок послуг недержавних пенсійних фондів почав діяти у 2005 році після прийняття ЗУ "Про недержавне пенсійне забезпечення". На ринку функціонують недержавні пенсійні фонди (НПФ) та професійні компанії, які надають їм послуги: адміністратори недержавних пенсійних фондів, компанії з управління активами, комерційні банки, що зберігають активи НПФ.

Система недержавного пенсійного забезпечення протягом останніх років розвивається досить динамічно. На початок 2016 р. в Україні зареєстровано 72 НПФ, зокрема: 61 відкритий (їхнім учасником чи вкладником може стати будь-яка юридична чи фізична особа), 6 корпоративних (створених юридичною особою для забезпечення додатковою пенсією своїх працівників), 5 професійних (створених профспілками чи їхніми об'єднаннями для своїх членів); а також зареєстровано 23 адміністратори недержавних пенсійних фондів, які надають професійні послуги НПФ.

Кількість учасників НПФ (громадян, які уклали пенсійні контракти з фондами та у майбутньому отримуватимуть пенсійні виплати НПФ) на початок 2016 р. склала 837 тис. осіб.

Активи недержавних пенсійних фондів на 01.01.2016 р. склали близько 2 млрд. грн. Із 61 відкритих НПФ, тринадцять мають чисті активи більші за 20 млн. грн. Серед корпоративних найбільші фонди: КНПФ Національного банку з активами більше 1 млрд. грн., корпоративний фонд Укресімбанку 137 млн., КНПФ «Стірол» (5 млн.). Серед професійних найбільші: ПНПФ профспілки енергетиків (81 млн.), ПНПФ профспілки залізничників «Магістраль» (24 млн. грн.).

Для захисту від втрат, збереження та примноження активи НПФ розміщуються (інвестуються) у різні фінансові інструменти. На початок 2016 року активи НПФ були інвестовані в державні та корпоративні облігації, в акції українських емітентів, в грошові кошти, розміщені на депозитах банківських рахунках, в банківські метали, об'єкти нерухомості.

Водночас варто зазначити, що система недержавного пенсійного забезпечення має свої проблемні питання. Хоча законодавчо врегульовано питання збереження вкладів учасників НПФ у разі їх банкрутства, однак на практиці не всі пенсійні активи громадян після банкрутства корпоративних пенсійних фондів були збережені та передані іншим фінансовим установам. Такі факти посилюють недовіру населення до недержавних пенсійних фондів. Крім того, зважаючи на низькі темпи розвитку реального сектору економіки, обмежені напрями інвестування коштів НПФ. Вкладення пенсійних активів в державні цінні папери призводять до їх суттєвого знецінення, адже процентні ставки за такими цінними паперами не перевищують, як правило, 10 %, а темп інфляції за 2015 р. склав 53,3 %. Крім того, зважаючи на високі темпи інфляції 90-100 % доходів громадян ідуть на споживання, таким чином, в населення не вистачає коштів для відкладення у пенсійні активи з відтермінованим споживанням.

Таким чином, сучасна солідарна система пенсійного забезпечення не виправдовує себе в умовах постійного старіння населення. Впровадження накопичувальної системи пенсійного забезпечення може вирішити проблему збереження та зростання пенсійних активів, однак її впровадження потребує в першу чергу суттєвого зростання доходів населення, а також запровадження ефективних механізмів уникнення банкрутства НПФ та збереження їх активів.